Veli-Pekka Viljanen

HE 179/2021 vp laiksi valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta

Eduskunnan perustuslakivaliokunta 18.11.2021

1. Yleistä

Hallituksen esityksessä esitetään säädettäväksi uusi laki valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta, jolla kumottaisiin voimassa oleva samanniminen laki (1224/1990). Ehdotettuun lakiin sisällytettäisiin oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen tehtävien jaosta nykyistä olennaisesti pidemmälle menevät säännökset ylimpien laillisuusvalvojien tehtävien jaosta. Oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen pääasialliset tehtävät määritellään perustuslaissa. Perustuslain 110 §:n 2 momentin mukaan oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen välisestä tehtävänjaosta voidaan säätää lailla, kaventamatta kuitenkaan kummankaan laillisuusvalvontaa koskevaa toimivaltaa. Perustuslain esitöiden mukaan säännös muodostaa valtiosääntöisen perustan oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen tehtävien jakoa koskevalle pysyväisluonteiseksi muodostuneelle lainsäädännölle (HE 1/1998 vp, s. 167). Kyseinen perustuslain säännös muodostaa perustan myös nyt käsiteltävänä olevalle lakiehdotukselle.

Ehdotettu laki vaikuttaisi merkittävästi oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen valtiosääntöisten tehtävien hoitoon ja näiden laillisuusvalvojien yleiseen asemaan laillisuusvalvonnan kokonaisuudessa. Ehdotetulla sääntelyllä on siten tärkeä valtiosääntöinen merkitys perustuslain ylimpiä laillisuusvalvojia koskevan sääntelyn täsmentäjänä.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta kiinnitti vuoden 2014 valtiopäivillä valtioneuvoston ihmisoikeusselonteosta antamassaan lausunnossa huomiota siihen, että perus- ja ihmisoikeustoimijoiden kenttä on Suomessa varsin hajanainen. Perus- ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon kokoaminen ja arvioiminen sekä valvonta- ja edistämistoiminnan tehokkuuden lisääminen edellyttivät valiokunnan mielestä rakenteiden selkiyttämisen jatkamista. Valiokunta piti tärkeänä, että perus- ja ihmisoikeuksien valvontaan ja edistämiseen osallistuvien toimijoiden yhteistyötä ja työnjakoa edelleen kehitetään ja toimintojen päällekkäisyyttä vähennetään niin, että eri sektoreiden asiantuntemusta pystytään hyödyntämään mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti (PeVL 54/2014 vp, s. 5). Perustuslakivaliokunta on sittemmin käsitellyt oikeuskanslerin ja

oikeusasiamiehen kertomusten yhteydessä lukuisia kertoja ylimpien laillisuusvalvojien välisen työnjaon selvittämistä ja selkeyttämistä sekä yhteistyön kehittämistä ja kiirehtinyt uudistuksen toteuttamista (ks. esim. PeVM 3/2018 vp, s. 2. Ks. tarkemmin HE, s. 4 ja 63).

Valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen harjoittamassa laillisuusvalvonnassa on kieltämättä merkittäviä päällekkäisyyksiä. Toisaalta kuten hallituksen esityksestä ilmenee, on kyseisten laillisuusvalvojien valvontaprofiileissa jo nykyisin havaittavissa merkittäviä eroavuuksia (HE, s. 6-15). Yleisesti kehitystä voidaan luonnehtia siten, että oikeusasiamiehen toiminnassa on vahvasti painottunut toimiminen julkisen vallan käyttöä koskevien kantelujen ratkaisijana, kun taas oikeuskanslerin roolissa näkyy vahvasti painottuminen valtioneuvoston toiminnan laillisuusvalvontaan. Roolien eriytymisessä on ollut merkitystä nykyisen tehtävänjakolain sääntelyllä, joka on osoittanut esimerkiksi puolustusvoimien ja suljettujen laitosten valvonnan oikeusasiamiehen erityistehtäväksi.

Ehdotettua lakia voidaan perusidealtaan pitää valtiosääntöoikeudellisesti perusteltuna ja kannatettavana. Ylimpien laillisuusvalvojien selkeämpi profiloituminen voi tuoda laillisuusvalvontaan synergiaetuja poistaessaan valvonnan päällekkäisyyttä ja vahvistaessaan laillisuusvalvojien mahdollisuutta paremmin keskittyä tiettyihin laillisuusvalvonnan lohkoihin.

2. Ehdotuksen yhteensopivuus perustuslain kanssa

Kun kyse on lakiehdotuksesta, jolla on vahvoja valtiosääntöisiä kiinnekohtia, tulee sen arvioinnin rakentua vahvasti perustuslain ylimpiä laillisuusvalvojia koskeviin perusratkaisuihin, joihin ei tässä yhteydessä ehdoteta puututtavaksi.

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tehtävänä on valvoa valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatointen lainmukaisuutta. Oikeuskanslerin tulee myös valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäväänsä hoitaessaan oikeuskansleri valvoo perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista. Pykälän 2 momentin mukaan oikeuskanslerin on pyydettäessä annettava presidentille, valtioneuvostolle ja ministeriöille tietoja ja lausuntoja oikeudellisista kysymyksistä. Pykälän 3 momentissa säädetään lisäksi oikeuskanslerin velvollisuudesta antaa joka vuodelta kertomus virkatoimistaan ja lain noudattamista koskevista havainnoistaan eduskunnalle ja valtioneuvostolle.

Perustuslain 109 §:ssä säädetään vastaavasti eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävistä. Sen mukaan oikeusasiamiehen tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäväänsä hoitaessaan oikeusasiamies valvoo perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista. Oikeusasiamies antaa joka vuodelta kertomuksen toiminnastaan sekä lainkäytön tilasta ja lainsäädännössä havaitsemistaan puutteista eduskunnalle.

Oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen perustuslaissa säädetyt tehtävät on määritelty osin identtisesti, siis tarkoituksellisesti osin päällekkäisiksi. Merkittävin ero koskee sitä, että oikeuskanslerin tehtäväksi on erikseen ja ensimmäisenä mainittu valtioneuvoston ja presidentin virkatointen laillisuusvalvonta. Hänelle on myös asetettu tehtäväksi tietojen ja lausuntojen antaminen oikeudellisista kysymyksistä presidentille, valtioneuvostolle ja ministeriöille eli eräänlainen valtioneuvoston ja presidentin oikeudellisen neuvonantajan rooli.

Perustuslain esitöissä todetaan, että käytännössä oikeuskanslerin laillisuusvalvonnan kokonaisuudessa on voimakkaasti korostunut valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatointen laillisuuden valvonta. Tähän on vaikuttanut oikeuskanslerin asema valtioneuvoston yhteydessä, joka on mahdollistanut valtioneuvoston ja presidentin toiminnan kiinteän seurannan. Oikeuskansleri on säännönmukaisesti läsnä valtioneuvoston yleisistunnossa ja tasavallan presidentin esittelyssä; nykyisin läsnäolovelvollisuus perustuu suoraan perustuslain 111 §:ään. Oikeuskansleri voi harjoittaa valtioneuvoston toiminnan laillisuusvalvontaa myös valtioneuvoston virallisten istuntojen ulkopuolella, esimerkiksi iltakoulussa ja ministerivaliokunnissa. Näiden seikkojen vuoksi perustuslakiin ehdotettiin otettavaksi nimenomainen säännös, jonka mukaan oikeuskanslerin tehtävänä on valvoa valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatointen lainmukaisuutta. (HE 1/1998 vp, s. 165).

Lakiehdotuksen 2 §:n 1 kohdan mukaan eduskunnan oikeusasiamies vapautetaan velvollisuudesta huolehtia ylimmän laillisuusvalvojan tehtävistä sellaisissa valtioneuvoston oikeuskanslerin toimivaltaan kuuluvissa asioissa, jotka koskevat ”valtioneuvostoa, valtioneuvoston jäsentä sekä tasavallan presidenttiä”.

Ehdotettu säännös näyttäisi tarkoittavan osittain kirjata oikeuskanslerin jo perustuslaissa erikseen korostetun valtioneuvoston ja presidentin virkatoimien laillisuusvalvontatehtävän. Tähän viittaa se, että esityksen perusteluissa todetaan, että nykyisestä tehtävänjakolaista ei ilmene esimerkiksi oikeuskanslerin perustuslakiin perustuva erityisasema valtioneuvoston ja presidentin virkatointen laillisuusvalvonnassa (HE, s. 16). Ehdotus näyttäisi perustuslain 108 §:n

sanamuoto huomioon ottaen ensi katsannolta varsin neutraalilta ja nykykäytännön toteavalta. Tämä käsitys ei kuitenkaan kestä säännöksen tarkempaa tarkastelua.

Tosiasiassa säännös muuttaisi merkittävästi oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen perustuslakiin perustuvaa työnjakoa ja muodostuisi nähdäkseni valtiosääntöoikeudellisesti ongelmalliseksi nimenomaan oikeusasiamiehen perustuslaissa säädetyn tehtäväkokonaisuuden kannalta. Nykyisin tehtävänjakolakia on sovellettu rutiininomaisesti siten, että oikeuskansleri on siirtänyt eduskunnan oikeusasiamiehelle tälle tehtävänjakolaissa osoitettua erityistehtävää vastaavat kanteluasiat. Mikäli oikeusasiamies ryhtyisi soveltamaan ehdotettua uutta tehtävänjakolain 2 §:n 1 kohtaa vastaavasti siten, että lähtökohtaisesti kaikki valtioneuvostoa tai sen jäsentä koskevat kanteluasiat siirrettäisiin oikeuskanslerille, merkitsisi tämä hyvin perustavanlaatuista ja myös valtiosääntöistä merkitystä omaavaa muutosta oikeusasiamiehen tehtäviin.

Ensinnäkin on otettava huomioon, että perustuslaissa myös oikeusasiamiehelle osoitetaan suoraan valtioneuvostoon, yksittäisiin ministereihin ja presidenttiin kohdistuvia valvontatehtäviä. Perustuslain 112 § koskee nimenomaan valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatointen laillisuuden valvontaa. Sen mukaan myös oikeusasiamiehellä on vastaava oikeus kuin oikeuskanslerilla tehdä huomautus ja ryhtyä muihin toimenpiteisiin, jos hän havaitsee valtioneuvoston tai ministerin taikka tasavallan presidentin päätöksen tai toimenpiteen laillisuuden antavan aihetta huomautukseen. Perustuslain 115 §:ssä oikeusasiamiehen perustuslakivaliokunnalle tekemä ilmoitus mainitaan erikseen yhtenä ministerivastuuasian vireillepanomuotona. Perustuslain 113 §:ssä oikeusasiamies mainitaan yhtenä mahdollisena vireillepanijana tasavallan presidentin rikosoikeudellisen vastuun toteuttamisessa. Perustuslain 111 §:ssä puolestaan perustuslain tasoisesti säädetään oikeusasiamiehen oikeudesta olla läsnä valtioneuvoston istunnoissa ja tasavallan presidentin esittelyissä.

Perustuslaissa oikeusasiamiehelle säädetään siten oikeuskanslerin kanssa rinnakkaisesta tehtävästä valvoa valtioneuvoston, sen jäsenten ja tasavallan presidentin virkatoimien lainmukaisuutta. Se seikka, että oikeuskanslerin osalta tätä valvontatehtävää on erikseen korostettu perustuslain 108 §:n muotoilussa, ei tarkoita, että oikeusasiamiehen toiminnassa tällä laillisuusvalvonnan ulottuvuudella ei olisi merkitystä. Päinvastoin perustuslain edellä mainitut oikeusasiamiehen tehtäviä ja toimivaltaa koskevat säännökset osoittavat, että myös oikeusasiamiehen valvonnan kohdistuminen valtioneuvostoon ja sen jäseniin on tärkeällä sijalla. Tähän nähden pidän perustuslain eduskunnan oikeusasiamiestä koskeva sääntelykokonaisuus huomioon ottaen ongelmallisena säännöstä, jonka mukaan oikeusasiamies voitaisiin vapauttaa

velvollisuudesta huolehtia ylimmän laillisuusvalvojan tehtävästä, jotka koskevat valtioneuvostoa, sen jäsentä sekä tasavallan presidenttiä.

Ehdotus voisi muuttaa merkittävästi valtioneuvoston laillisuusvalvontaa siihen verrattuna, millaiseksi se on perustuslaissa tarkoitettu. Tähän nähden on aiheellista painottaa, ettei kaiken hallitusvallan käyttöä (PL 3 § 2 mom.) koskevan laillisuusvalvonnan keskittäminen käytännössä oikeuskanslerille ole ongelmatonta. Ensinnäkin oikeuskansleri työskentelee läheisessä yhteistyössä valtioneuvoston kanssa ja osallistuu valtioneuvoston toiminnan laillisuusvalvontaan eri tavoin asioiden valmistelun ja päätöksenteon aikana. Oikeuskanslerin tehtävänä on ottaa kantaa valtioneuvoston toiminnan lainmukaisuuteen jo näissä vaiheissa. Oikeuskanslerin läsnäolo esimerkiksi valtioneuvoston yleisistunnossa ja presidentin esittelyssä näyttäytyy ainakin ulospäin myös takeeksi niissä tehtävien päätösten lainmukaisuudesta. Tähän nähden ei ole ongelmatonta, jos päätösten jälkikäteinen laillisuusarviointi esimerkiksi kantelujen johdosta on käytännössä yksinomaan saman laillisuusvalvojan valvonnassa, jonka olisi tullut puuttua päätösten mahdolliseen lainvastaisuuteen jo valmistelu- tai päätöksentekovaiheessa.

Erityisesti on otettava huomioon oikeuskanslerin kaksoisrooli valtioneuvostossa ja presidentin päätöksenteossa. Perustuslain 108 §:n 2 momentin mukaan oikeuskanslerin on pyydettäessä annettava näille tietoja ja lausuntoja oikeudellisista kysymyksistä. Jos valtioneuvoston, ministerin tai presidentin päätös perustuu oikeuskanslerin antamaan lausuntoon, ei päätöksen uskottava laillisuusvalvonta voi jäädä yksinomaan oikeuskanslerin varaan. Useissa tapauksissa eduskunnan oikeusasiamies on uskottavampi laillisuusvalvonnan harjoittaja kuin oikeuskansleri, erityisesti jos jälkikäteen nousee varteen otettavasti epäilys valtioneuvoston, ministerin tai presidentin päätöksen mahdollisesta lainvastaisuudesta. Pidän selvänä, että ehdotettu tehtävänjakolain 2 §:n 1 kohta toteutuessaan heikentäisi valtioneuvostoon ja yksittäisiin ministereihin kohdistuvaa laillisuusvalvontaa ja erityisesti oikeusasiamiehen roolia laillisuusvalvonnan kokonaisuudessa. Tällä voi olla kielteistä vaikutusta myös valtioneuvoston päätöksenteon legitimiteetin kannalta.

Kiinnitän huomiota myös siihen, että perustuslain 68 §:n mukaan kukin ministeriö vastaa toimialallaan valtioneuvostolle kuuluvien asioiden valmistelusta ja hallinnon asianmukaisesta toiminnasta. Siten esimerkiksi yksittäisen valtioneuvoston jäsenen oikeudellinen vastuu voi konkretisoitua tämän valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä. Tällaisessa tapauksessa ei valtioneuvoston jäsenen toiminnan lainmukaisuuden valvontaa ole välttämättä edes mahdollista erottaa ministeriön alaisen hallinnon laillisuusvalvonnasta.

Edellä olevin perustein katson, että ehdotetun työnjakolain 2 §:stä tulisi valtiosääntöoikeudellisista syistä poistaa 1) kohta, jonka mukaan ”valtioneuvoston ja valtioneuvoston jäsentä sekä tasavallan presidenttiä” koskevat tehtävät keskitettäisiin valtioneuvoston oikeuskanslerille.

3. Muita huomautuksia

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan ylimpien laillisuusvalvojien tehtäväjaon uudessa määrittelyssä olisi kyse pääpiirteissään siitä, että oikeusasiamiehelle ohjautuisivat aikaisempaa laajemmin perus- ja ihmisoikeuksien valvontaa yksilötasolla ja erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien oikeuksien toteutumisen valvontaa koskevat asiat. Oikeuskanslerin harjoittaman laillisuusvalvonnan painopiste suuntautuisi selvemmin perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen rakenteellisen ja järjestelmätasoisten kysymysten tarkasteluun julkista hallintoa kehitettäessä. Perusteluissa todetaan, että ehdotus ilmentäisi ylimpien laillisuusvalvojien tähänastisessa käytännössä muodostuneita erikoistumisalueita ja laillisuusvalvonnan painotuksia (HE, s. 63).

Ehdotetun tehtäväjaon näin määritellyt peruslinjat ovat sinänsä perusteltuja, vaikka toisaalta on todettavissa, että juuri yksilötason perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen valvonta voi nostaa esiin myös sellaisia rakenteellisia ja järjestelmätasoisia kysymyksiä, jotka on asianmukaista ottaa tarkasteltavaksi pikemminkin niitä koskevassa valvontakäytännössä kuin siitä erillään.

Kun tehtävänjako laillisuusvalvojien välillä ehdotetaan toteutettavaksi siten, että jompikumpi laillisuusvalvoja vapautetaan tehtävistään toiselle laillisuusvalvojalle keskittävien tehtävien osalta, tulee tehtävänjaon olla riittävän selkeä ja yksiselitteinen sekä toiminnallisesti perusteltu. Esimerkkejä tällaisista riittävän selkeistä tehtävämäärittelyistä voidaan viitata oikeusasiamiehen erityistehtäviin puolustusvoimien ja suljettujen laitosten osalta (lakiehdotuksen 3 § 1 ja 4 kohta).

Kaikilta osin ehdotettu tehtäväjako ei kuitenkaan ole vastaavalla tavalla riittävän selkeä. Tältä osin kiinnitän huomiota ensinnäkin oikeuskanslerin erityistehtäväksi ehdotettuun 2 §:n 2 kohtaan: ”terveellisen ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen oikeudellisia edellytyksiä sekä kestävän kehityksen huomioon ottamista niissä samoin kuin mahdollisuuksia vaikuttaa näitä edellytyksiä koskevaan päätöksentekoon”. Säännöksen perusteluissa se kytketään perustuslain 20 §:n ympäristöperusoikeuden toteutumisen valvontaan (HE, s. 47-48). Kysymys on tältä osin selkeästi tietyn substanssikysymyksen valvonnan keskittämisestä. Ehdotuksen perusteluissa todetaan aivan oikein, että ympäristöperusoikeuden toteutumisen valvonnassa

korostuu tyypillisesti hallinnonalarajat ylittävä ja eri oikeuksien ja intressien tasapainoa hakeva näkökulma (HE, s. 48). Pidän periaatteellisesti ongelmallisena, että tehtävänjako ehdotetaan toteutettavaksi jonkin substanssikysymyksen perusteella, erityisesti kun ympäristöperusoikeuden toteuttaminen lisääntyvässä määrin kohdistuu kaikkeen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja toimintaan. Nähdäkseni laillisuusvalvojien työnjako muodostuu tältä osin epäselväksi, enkä näe ympäristöperusoikeuden toteutumisen valvonnan eristämistä oikeusasiamiehen valvontatehtävistä myöskään toiminnallisesti perusteltuna.

Oikeuskanslerin erityistehtäväluettelon 2 §:n 3 momentin mukaan oikeuskanslerin erityistehtäviin kuuluisi hallinnon automaattisten järjestelmien kehittämistä ja ylläpidon yleisiä perusteita koskevat tehtävät. Hallinnon automaattisten järjestelmien kehittämistä ja ylläpitoa koskevan laillisuusvalvonnan eriyttäminen muusta hyvää hallintoa koskevasta laillisuusvalvonnasta vaikuttaa erikoiselta, kun hallinnon automaattisten järjestelmien tuomat laillisuusvalvontakysymykset näyttäytyvät nekin poikkihallinnollisina, kaikkea julkista hallintoa potentiaalisesti koskevina. Oikeuskanslerinvirastossa on ollut viime aikoina ollut selvää kiinnostusta automaattiseen päätöksentekoon liittyviin oikeudellisiin kysymyksiin. Kun kyse on kuitenkin perustuslakiin nojaavien ylimpien laillisuusvalvojien tehtävänjaosta pidemmällä aikavälillä, ei tehtävänjakoa tulisi perustaa esimerkiksi yksittäisten laillisuusvalvojien henkilökohtaisten suuntautumisten varaan.

Eduskunnan oikeusasiamiehen erityistehtäväluettelon sisältävän 3 §:n 4 kohdan mukaan oikeuskansleri vapautettaisiin sellaisissa oikeusasiamiehen toimivaltaan kuuluvissa asioissa, jotka koskevat vankiloita ja muita sellaisia laitoksia, joihin henkilö on otettu tahdostaan riippumatta ”sekä muita toimenpiteitä, joilla rajoitetaan henkilön itsemääräämisoikeutta”. Esityksen perustelujen mukaan säännöksessä tarkoitetun valvonnan piiriin kuuluisivat myös muualla kuin laitoksissa tapahtuvat itsemääräämisoikeuden rajoitustoimet. Esimerkkeinä perusteluissa mainitaan esimerkiksi vartijoille tai järjestyksenvalvojille kuuluvien toimivaltuuksien käyttämisessä tapahtuvat itsemääräämisoikeuden rajoitustoimet (HE, s. 54).

Nähdäkseni säännöksen loppuosan määre ”muita toimenpiteitä, joilla rajoitetaan henkilön itsemääräämisoikeutta” on tehtävänjaon kontekstissa liian epämääräinen. Yksilön itsemääräämisoikeuden voidaan katsoa kuuluvan osana perusoikeusjärjestelmäämme huolimatta sitä koskevan nimenomaisen perustuslakimaininnan puuttumisesta. Itsemääräämisoikeudelle voidaan löytää institutionaalista tukea erityisesti perustuslain 7 §:n henkilökohtaista vapautta ja perustuslain 10 §:n yksityiselämän suojaa koskevasta säännöksistä. Henkilökohtainen vapaus

voidaan ymmärtää yleisperusoikeudeksi, joka suojaa ihmisen fyysisen vapauden ohella myös hänen tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan (HE 309/1993 vp, s. 46). Yksityiselämän suoja puolestaan sisältää muun muassa yksilön oikeuden vapaasti päättää suhteistaan muihin ihmisiin ja ympäristöön sekä oikeuden määrätä itsestään ja ruumiistaan (HE 309/1993 vp, s. 52-53). Yksilön itsemääräämisoikeutta turvaavat kuitenkin myös muut vapausoikeudet, esimerkiksi perustuslain 11 §:ssä taattu uskonnon ja omantunnon vapaus.

Tähän nähden myös itsemääräämisoikeuteen puuttuvat tai sitä rajoittavat toimenpiteet voivat olla hyvin monenlaisia, fyysisestä itsemääräämisoikeuden rajoituksista moninaisiin muihin yksilön tahdonvapautta rajoittaviin tai hänen mielipiteensä huomiotta jättäviin toimenpiteisiin. Koska laillisuusvalvojien tehtävänjaon tulee olla riittävän tarkkarajainen ja selkeä, tulee säännöstä tältä osin täsmentää tai poistaa 3 §:n 3 kohdasta maininta muista toimenpiteistä, joilla rajoitetaan henkilön itsemääräämisoikeutta. Tältä osin on huomattava, että itsemääräämisoikeuden rajoitukset vankiloissa ja muissa sellaisissa laitoksissa, joihin henkilö on otettu tahdostaan riippumatta, kuuluvat jo edellä mainitun 3 kohdan alkuosan perusteella muutoinkin oikeusasiamiehen erityistehtävän piiriin.